

Принудна работа

Меѓународниот инструмент за решавање на принудната работа е во рамките на МОТ, која е специјализирана агенција на ООН.¹ Нема посебна конвенција на ООН за принудна работа, но конвенцијата на ООН за граѓански и политички права ги забранува повеќето форми на „принудна работа”.²

МОТ Конвенцијата за принудната работа бр. 29 ја содржи следнава дефиниција: *Принудна или задолжителна работа е секоја работа или служба која е наложена од кое било лице под закана за каква било казна и за која тоа лице не се понудило доброволно.*³

Средството за казна вклучува закани за физичко насилство врз работникот или роднините, физички притвор и негирањето на правата⁴. Забраната за принудна работа на Конвенцијата не е апсолутна (со оглед дека забраната на ропство е апсолутна), бидејќи се дозволени одредени форми на принудна работа за (а) воена служба, (б) кога тоа е дел од „вообичаените граѓански обврски на граѓаните, “(в) осуда за вршење труд за некој јавен орган, (г) кога е потребно во „ итни случаи “и (д),, ситни комунални услуги “од страна на членовите на заедницата за заедницата (Конвенцијата на МОТ бр. 29, чл. 2.2). Подоцна Конвенцијата на МОТ, исто така, забранува употребата на принудна работа за политички и економски цели или како средство за трудова дисциплина, или казна.⁵ Важно е да се напомене дека, сепак, двете конвенции не забрануваат употреба на трудот на затвореници; тие само поставуваат ограничувања на неговата употреба. Историски, владите користеле принудна работа за јавни проекти како изградба на патишта и сл.

Едно лице е обично жртва на принудна работа за ограничен период на време, бидејќи принудната работа не е постојана состојба. Работодавачот се потпира на насилство или закана за насилство за да изнуди труд или работа и речиси секогаш ги

¹ МОТ е основана во 1919 година, во пресрет на деструктивната војна да продолжи со визијата врз основа на премисата дека универзален траен мир може да се постигне само ако се заснова на социјална правда. МОТ стана првата специјализирана агенција на ОН во 1946 година.

² (ICCP, член. 8,3).

³ За законското значењето на принудна работа, види МОТ 2009 (б).

⁴ (МОТ 2005, 5).

⁵ (Конвенцијата на МОТ бр 105, чл. 1).

задржува документите на работникот така (и) тој/таа не може да си замине. Работодавачот не ги користи правата на „сопственост“ врз работникот или децата на работникот. Сепак, ситуациите на принудната работа може да бидат исклучително насилни и смртоносни.

Принудната работа често се случува кога на луѓето им се кажува дека тие ќе имаат одредени работни услови, а потоа се принудени да работат под сосема различни услови за мала или никаква плата. Ако луѓето се изложени на физичко и психичко насилство, и имаат ограничувања на нивната слобода на движење тие се соочуваат со принудна работа.

Децата се особено ранливи на принудна работа во целиот свет, а особено децата чии семејства ги испраќаат далеку како домашни работници.

Децата се третираат поинаку во меѓународното право имено треба да се истакнат две важни МОТ конвенции кои се однесуваат на минималните плати за детскиот труд (МОТ 138) и на најлошите форми на детскиот труд (МОТ 182).

Голем број на луѓе доброволно влегуваат да работат во фарми, фабрики и домови, а еднаш кога ќе влезат, веќе не се во состојба да заминат, бидејќи работодавачот ги држи во присилна работа.

Тие можат да работат заедно со лица кои биле регрутирани и доведени во иста ситуација (на пример, тргувани лица). Но, тие не се дефинирани како „жртви на трговија со луѓе“ и така не се подобни за правна заштита која им се нуди на тргуваните работници. Важно е да се напомени дека принудната работа не е иста што и работната односно трудовата експлоатација. Луѓето кои работат во експлоататорски услови и добиваат екстремно ниски плати, но кои не се предмет на физичко или психичка траума не се жртви на принудна работа. Иако тие не сакаат да ја напуштат работата поради недостаток на алтернативи, тие нема да бидат спречени од страна на работодавачот да си заминат. На скала од 1 до 10, условите во крајностите на принудна работа и добри работни услови се јасни:

Табела ⁶

⁶ Ann Jordan SLAVERY, FORCED LABOR, DEBT BONDAGE, AND HUMAN TRAFFICKING: FROM CONCEPTIONAL CONFUSION TO TARGETED SOLUTIONS, ISSUE PAPER 2 • FEBRUARY 2011

1-2	3-5	6-8	9-10
Принудна работа	Експлоатација поврзана со плати и/или работни услови	Прашања поврзани со безбедност или плати	Фер плати и добри/безбедни услови за работа

Како што МОТ потенцира, „принудната работа“ не може да се поистовети едноставно со ниски плати или лоши работни услови. Ниту пак опфаќа ситуации на чиста економска неопходност, како кога работникот чувствува дека не е во можност да ја напушти работата, бидејќи согледува отсуство на алтернативи за вработување.⁷ Сепак, на долниот крај од скалата, помеѓу 2 и 3, разликата меѓу принудната работа и експлоатационите услови не е толку јасни. На пример, можно е работниците во експлоататорски услови за работа да примаат високи плати.

Често, разликата помеѓу трудовата експлоатација и принудната работа е тенка и така елиминирање на условите кои дозволуваат принудната работа да постои, исто така, придонесуваат за отстранување на експлоататорски услови на работа. Затоа треба да се задржи фокусот подеднакво и на принудна работа и на лошите работни услови со цел да се помогне да се заштитат работничките права на сите работници.

Иако не постојат добри процени за степенот на принудната работа во светот, МОТ проценува дека 21 милион лица се жртви на принудна работа -11.4 милиони жени и деца и 9,5 милиони мажи и момчиња. Без малку 19 милиони се експлоатирани од приватни лица или компании, а повеќе од 2 милиони од страна на државите или бунтовничките групи. Од лицата експлоатирани од индивидуалци или компании 4,5 милиони се жртви на присилна сексуална експлоатација. Принудната работа во приватната економија генерира 250 билиони долари, илегален профит на годишно ниво. Домашната работа, земјоделството, градежништво, производство, и забава се меѓу најзагрозените сектори.⁸

⁷ (ILO 2005, 5).

⁸ ILO Global report 2012